

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัจจุบันการดำเนินชีวิตของประชากรชาวไทย ต้องดิ้นรนต่อสู้กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ กับสภาพแวดล้อมที่มีแต่มลภาวะทำให้หลายคน ขาดการเอาใจใส่ต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สภาพกายและจิตใจส่วนใหญ่ทรุดโทรม ขาดความเห็นใจกัน ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเห็นแก่ตัว เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน มุ่งหวังแต่ประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และบริวาร ส่งผลให้สภาพสังคมเกิดภาวะการถดถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมและสุขอนามัยแห่งตน ขณะเดียวกันสถานการณ์แพร่ระบาดของสารเสพติดมีมากขึ้น ทั้งในกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป ตามที่เคยปรากฏมาในอดีตเป็นการใช้กันในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุที่รู้จักกันแพร่หลาย คือ ฟีน กัญชา ต่อมาได้มีสารเสพติดอีกหลายชนิดที่มีการเสพกัน สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ตกต่ำ บิดา มารดา ต้องออกจากงาน จึงมีความจำเป็นต้องดิ้นรนหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีเวลาที่จะอยู่ใกล้ชิดกับครอบครัวทำให้เด็กเกิดความว้าเหว่ ขาดความอบอุ่น ขาดคนคอยชี้แนะทำให้เด็กขาดวินัยของตนเอง ใช้เสรีภาพเกินขอบเขต มีค่านิยมผิด ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยรับเอามาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีการเลียนแบบโดยไม่มีการสนใจว่าสิ่งเหล่านี้จะดีหรือเลว สภาพแวดล้อมที่มีสิ่งเร้านำไปสู่ทางเดินที่ผิด แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ต่าง ๆ เป็นที่มั่วสุมของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นพาตัวเองสู่สิ่งนั้นได้ง่าย โดยเฉพาะสารเสพติด ในที่สุดเป็นปัญหาของครอบครัว ชุมชน โรงเรียนและประเทศชาติ จากรายงานผลการสำรวจผู้ที่ติดยาเสพติดในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2536 ของสถาบันวิจัยพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (อ้างถึงสำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539) มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยทั้งสิ้น 1,267,590 คน ในบรรดา ผู้ติดยาเสพติดจำนวนนี้ 71,666 คน เป็นเยาวชนในสถานศึกษา แนวโน้มปัญหาการใช้สารเสพติดยังไม่ลดลง แต่กลับแพร่ระบาดขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะยาบ้า ดังจะเห็นจากรายงานการจับกุมผู้ค้า และผู้เสพแทบจะเป็นรายงานประจำวันไปแล้ว

จากสถานการณ์และสภาพสังคมของประเทศชาติดังที่กล่าวมา ได้มีความพยายามที่จะแก้ไข ปัญหายาเสพติดกันหลายวิธี แต่มีวิธีหนึ่งที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบคือโครงการจัดหาลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพ และป้องกันยาเสพติด ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนทั้งภายในและ ภายนอกประเทศเป็นอย่างมาก โดยโครงการจะเน้นหลักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มี อยู่แล้วให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อาทิ สนามกีฬาในจังหวัดหรืออำเภอหรือของเทศบาล ศูนย์เยาวชน ต่าง ๆ พื้นที่ว่างเปล่าบริเวณโรงเรียน เป็นต้น ให้ดัดแปลงเป็นสนามกีฬาโดยเปิดให้เด็กเยาวชนและ ประชาชนได้ใช้ออกกำลังกาย โดยคาดหวังว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายต่าง ๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จะดึงความสนใจของเด็ก เยาวชนและ ประชาชนไปสู่เรื่องกีฬาเป็นการออกกำลังกายแทนการมั่วสุมหมกมุ่นในอบายมุข รวมทั้งยาเสพติด และเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันด้านยาเสพติดได้

กระทรวงมหาดไทยตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาการกีฬา การออกกำลังกาย ทั้งเพื่อการแข่งขันและเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของคนในประเทศโดย การกระจายโอกาสด้านกีฬาไปให้ทั่วทุกภูมิภาคและทุกชุมชน โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดดำเนินการ จัดหาลานกีฬาสำหรับเยาวชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันยาเสพติด พร้อมทั้งให้การสนับสนุน การเปิดลานกีฬา พร้อมอุปกรณ์และผู้ฝึกสอน

ในส่วนจังหวัดเชียงใหม่ร่วมกับสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทยภาคเหนือ จังหวัด เชียงใหม่ จัดให้มีการอบรมผู้นำลานกีฬาด้านยาเสพติดขึ้น เพื่อให้ผู้นำได้นำความรู้ความเข้าใจไป ชักจูงและโน้มน้าวให้เยาวชนและประชาชนหันมาสนใจเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพที่ดีแก่ตน

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ทุกจังหวัดมีการดำเนินงานโครงการ ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน รวมทั้งแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ของเยาวชนได้ด้วย และป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน

ต่อมาสำนักนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 เรื่องนโยบาย การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีจุดมุ่งหมายที่จะควบคุมการขยายตัวของปัญหา ยาเสพติดและลดระดับปัญหาให้ได้โดยเร็ว ด้วยการระดมสรรพกำลังจากทุกกลไกของสังคม ให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จะเห็นว่ารัฐบาลพยายามทุกวิถีทางที่จะป้องกันยาเสพติดสู่ประชาชน

จากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 ทำให้ทุกกระทรวง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ได้มีการประชุมหารือกันแล้วจัดทำแนวทางการจัดทำโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติด ระดับจังหวัดขึ้น โดยมีหลักการและเหตุผลเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเพื่อสนองนโยบายตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและให้มีแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการใช้จ่ายภาครัฐ จึงกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันเป็นหมู่คณะ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แทนการมั่วสุมกันหมกมุ่นในอบายมุขยาเสพติด ด้วยการดึงความสนใจของเด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปสู่เรื่องกีฬาและการออกกำลังกาย และเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยมีเป้าหมายให้จัดทำลานกีฬาด้านยาเสพติดในทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอทั่วประเทศ ตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรอย่างน้อยอำเภอ/กิ่งอำเภอละ 1 แห่ง รวม 875 แห่ง มีวิธีดำเนินการให้คัดเลือกประเภทลานกีฬา เช่น สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ สนามบาสเกตบอล หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ แต่ละลานกีฬาจะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสถานที่และอุปกรณ์กีฬา ตลอดจนบุคลากรผู้ดูแลในการบริหารจัดการลานกีฬาด้านยาเสพติด ให้พิจารณาอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยชื่อโครงการ งบประมาณและระยะเวลาดำเนินการให้สาธารณชนได้ทราบ โดยใช้งบประมาณซึ่งจัดสรรจากสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย จากโครงการตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจปีงบประมาณ 2542 ซึ่งจะจัดสรรให้อำเภอ/กิ่งอำเภอละ 228,000 บาท มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน 2542 ถึงกันยายน 2542

ทางจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2542 เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งการดำเนินการโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติด จังหวัดเชียงใหม่แจ้งให้อำเภอ/กิ่งอำเภอพิจารณาจัดทำโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติดส่งให้จังหวัด ซึ่งมีทั้งสิ้น 24 โครงการ รวมเงินทั้งสิ้น 5,472,000 บาท ทางจังหวัดพิจารณาเห็นว่าเรื่องนี้เป็นกรณีเร่งด่วน จึงได้มีหนังสือเรียนขอความเห็นชอบจากอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและส่งโครงการให้กระทรวงมหาดไทย

พิจารณาอนุมัติแล้วตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2542 จึงขอให้อำเภอ/กิ่งอำเภอจัดเตรียมการเพื่อดำเนินการต่อไป

ในส่วนของเทศบาลนครเชียงใหม่ (ไทยนิวส์, 8 มีนาคม 2542, หน้า 3) ได้มีการจัดทำโครงการลานกีฬาพร้อมใจด้านกีฬาเสพติดให้ครอบคลุมทั้งเขตเทศบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการต่อต้านพิษภัยของยาเสพติด และเพื่อเป็นศูนย์รวมในการสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กีฬาคนตรีพื้นบ้าน ศิลปวัฒนธรรม ในการป้องกันแก้ไขยาเสพติด เท่าที่ผ่านมาในจังหวัดเชียงใหม่มีโครงการมากมาย แต่ขาดการประเมินผลและการดำเนินการอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันลานกีฬาที่มีอยู่ทุกชุมชน บางแห่งมีการบุกรุกหรืออุปกรณ์กีฬา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งในการดำเนินงานลานกีฬา

คณะกรรมการกีฬาแห่งประเทศไทย (เฉพาะกิจ) นิเทศแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ (2533, หน้า 11) อีกแนวทางหนึ่งการออกกำลังกายเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพราะการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เล่น ตลอดจนรู้จักบังคับและฝึกฝนจิตใจของตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมซึ่งมีผลดีต่อสังคม จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2530) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันและอนาคต การกีฬายังมีบทบาทและความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของบุคคลและสังคมมากขึ้น ทั้งในแง่ของการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพ บทบาทในสังคมและด้านชื่อเสียงของประเทศ (สุขศึกษาพลศึกษาและสันทนาการแห่งประเทศไทย, 2527) ด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกีฬา จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการกีฬาไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4-8 ได้มีการกำหนดนโยบายไว้ให้มีสนามส่งเสริมกีฬาเพื่อพัฒนา ด้านสมรรถภาพทางกาย จิตใจและสร้างคุณธรรมที่สังคมต้องการ เป็นการพัฒนาคุณภาพประชากรด้วยกีฬาและการออกกำลังกาย พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากร จัดสร้างและบำรุงสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้กระจายไปยังภูมิภาค (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520-2544)

พอจะกล่าวได้ว่า ทุกฝ่ายมีความเชื่อศรัทธาและคาดหวังว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ จะก่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาสติปัญญาและความมั่นคงทางอารมณ์ รู้แพ้รู้ชนะ รู้ให้อภัย ความมีน้ำใจ และรู้จักใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข การดึงความสนใจของเด็ก เยาวชนและประชาชน ไปสู่เรื่องกีฬาเป็นการออกกำลังกายแทนการมั่วสุมหมกมุ่นในอบายมุขรวมทั้งยาเสพติด และเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันต้านยาเสพติดได้

จากสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาถึงสถานการณ์โครงการ ลานกีฬาด้านยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และความต้องการใช้บริการลานกีฬา ของเยาวชนและประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์โครงการลานกีฬาด้านยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการดำเนินการลานกีฬา ด้านยาเสพติด เพื่อบรรลุสู่เป้าหมาย

เป้าหมาย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการ ณ ที่ทำการลานกีฬาด้านยาเสพติดของจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาสถานการณ์โครงการลานกีฬาด้านยาเสพติดทางด้านกายภาพ การดำเนินงานด้านการวางแผน การจัดการ การประสานงาน การควบคุมดูแล การประเมินผลและผลของการดำเนินงาน ปัญหาในการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการดำเนินการลานกีฬาเพื่อบรรลุสู่เป้าหมาย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการลานกีฬาด้านยาเสพติด หมายถึง โครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทย ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดให้มีขึ้นทั้งหมด 24 อำเภอและกิ่งอำเภอ รวมมีลานทั้งหมด 26 ลาน

ยาเสพติด หมายถึง ยา สารเคมี วัตถุ หรือพืชชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีกิน ดม สูบ หรือฉีด แล้วทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ มีความต้องการเสพอย่างรุนแรงตลอดเวลา สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

ผู้ให้บริการ หมายถึง ฝ่ายบริหารและจัดการลานกีฬาด้านยาเสพติด กรรมการบริหาร และบุคลากรทุกฝ่ายที่ปฏิบัติหน้าที่ในลานกีฬา

ผู้ใช้บริการ หมายถึง เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่มาใช้ลานกีฬาเพื่อเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ทั้งที่จัดโดยผู้ให้บริการหรือมาเล่นด้วยตนเองตามความสนใจ

ผลที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการลานกีฬา
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติดในแต่ละพื้นที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้